

Profesor Henryk Szarmach (1924–2020)

Dermatol Rev/Przeł Dermatol 2020, 107, 487–488

Henryk Szarmach urodził się 25 lipca 1924 roku w Chwarznie. Absolwent Akademii Medycznej w Gdańsku, dyplom lekarza uzyskał 21 lipca 1952 roku i rozpoczął pracę w I Klinice Chirurgicznej kierowanej przez prof. Henryka Kanię. Zaledwie miesiąc później został powołany w szeregi Wojska Polskiego, w którym pracował na różnych stanowiskach, m.in. jako lekarz pułku, starszy lekarz pułku w Gdańsku, następnie w Kołobrzegu, potem jako ordynator Oddziału Dermatologicznego 118. Szpitala Wojskowego w Koszalinie. Podczas pobytu w jednostce wojskowej w Gdańsku był wolontariuszem w Klinice Dermatologii tamtejszej Akademii Medycznej. W 1956 roku został powołany na stanowisko kierownika gabinetu dermatologii przy Sztapie II Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z jednoczesnym przeznaczeniem na stanowisko ordynatora Oddziału Dermatologicznego Wojskowego Szpitala Okręgowego w Toruniu.

Na własną prośbę został zwolniony z wojska w 1957 roku i podjął pracę w Katedrze i Klinice Dermatologii i Wenerologii Akademii Medycznej w Gdańsku, przechodząc poszczególne etapy rozwoju naukowego i zawodowego. Stopień naukowy doktora uzyskał w 1961 roku, a habilitował się sześć lat później na podstawie rozprawy dotyczącej rytmu dziennie-nocnego odczynowości alergicznej skóry u ludzi. W 1978 roku został profesorem nadzwyczajnym, a w 1987 roku profesorem zwyczajnym. Odbył krajowe i zagraniczne staże naukowe (alergologia u prof. Mieczysława Obtulowicza, mikologia u prof. Henryka Prochackiego, histopatologia u prof. Romana Michałowskiego oraz w Klinice Dermatologicznej Uniwersytetu Humboldta w Berlinie). W roku akademickim 1962/1963, z inicjatywy prof. Stefanii Jabłońskiej i dzięki akceptacji prof. Franciszka Miedzińskiego, przebywał na stypendium naukowym u prof. Alfreda Marchioniniego w Monachium.

Od 1 grudnia 1969 roku do 31 sierpnia 1982 roku prof. Szarmach pełnił funkcję kierownika Katedry i Kliniki Dermatologii Akademii Medycznej w Białymstoku.

W latach 1982–1994 prof. Henryk Szarmach kierował Katedrą i Kliniką Chorób Skórnych i Wenerycznych Akademii Medycznej w Gdańsku. Decyzją władz Akademii Medycznej w Białymstoku w latach 1982–1986 sprawował patronat nad tamtejszą Kliniką Dermatologiczną, co przyniosło wymierne efekty w postaci wspólnych projektów badawczych obu placówek naukowych.

Główne tematy badawcze, którymi interesował się Profesor, to m.in. alergie i choroby zawodowe, choroby przenoszone drogą płciową, związek chorób skóry z narządami wewnętrznymi, leczenie dermatologiczne, klinika i epidemiologia zakażeń grzybiczych. We wczesnym okresie działalności naukowej wspólnie z zespołem monachijskim zajmował się różnymi aspektami nadwrażliwości na tuberkulinę i trichofitynę.

Profesor Szarmach pierwszy w Polsce prowadził badania nad diagnostyką wyprysku kontaktowego i najczęstszych alergenów przy użyciu prób płatkowych oraz właściwą interpretacją tych testów. Dalsze badania z tego zakresu dotyczyły wyprysku doświadczalnego i zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem chorób alergicznych w rolnictwie i przemyśle stoczniowym. Podjął prace nad dokumentacją alergologiczną oraz standardowymi i uzupełniającymi zestawami alergenów kontaktowych, które zostały zaakceptowane do powszechnego stosowania (II Konferencja Naukowa Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego, Białowieża, 1970 rok).

Wspólnie z prof. Bogdanem Romańskim badał rolę alergenów powietrznych w atopowym zapaleniu skóry, natomiast razem z lekarzami chorób wewnętrznych zajmował się zaburzeniami wchłania-

nia w jelicie cienkim oraz zaburzeniami czynności wątroby w przebiegu chorób alergicznych, trądziku różowatego oraz innych dermatoz. Wspólnie z Zakładem Farmacji Stosowanej Akademii Medycznej w Gdańsku w Klinice Dermatologii opracowano recepturę działającej ochronnie maści zawierającej olej etoksypolisiloksanowy, przeznaczonej zwłaszcza dla pracowników przemysłu morskiego i przetwórstwa rybnego.

Wyniki licznych badań prof. Szarmacha opublikowano w czasopiśmie oraz doniesieniach krajowych i zagranicznych (ok. 200 pozycji). Profesor był autorem ośmiu rozdziałów w podręcznikach oraz współautorem skryptu dla studentów „Leczenie zewnętrzne chorób skóry” (1983). Był także promotorem dwudziestu doktoratów (w Gdańsku i Białymostku) oraz opiekunem pięciu habilitacji.

W latach 60. ubiegłego wieku prof. Henryk Szarmach zorganizował w Klinice Dermatologii Pracownię Alergologii, której działalność obejmowała głównie diagnostykę wyprysku metodą testów naskórkowych. Ponadto z jego inicjatywy w 1984 roku zorganizowana została od podstaw Pracownia Immunodermatologii, w której wykonywano diagnostykę chorób skóry o podłożu autoimmunologicznym. Pracownia ta prowadziła działalność naukową na podstawie bogatego materiału klinicznego. W 1988 roku z inspiracji Profesora powstał Oddział Dermatologiczny, na którym operowano nowotwory skóry, zaopatrywano chirurgicznie owrzodzenia za pomocą przeszczepów skórnych oraz leczono wrodzone i nabyte defekty skóry i tkanki podskórnej metodą rekonstrukcji płatami podskórnie uszypułowanymi.

Profesor Szarmach był wielokrotnie przewodniczącym Oddziału Białostockiego i Oddziału Morskiego Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego (PTD). Uaktywnił działalność Oddziału Morskiego PTD, wprowadzając comiesięczne zebrania naukowo-szkoleniowe, na które zapraszał wybitnych spe-

cialistów. Rozszerzył także współpracę Kliniki z placówkami z Niemiec, Francji, Węgier i USA.

W latach 1992–1995 był wiceprezesem Zarządu Głównego PTD. Profesor Szarmach został członkiem honorowym PTD oraz Niemieckiego Towarzystwa Dermatologicznego.

Ważnymi wydarzeniami w historii gdańskiej dermatologii były organizowane przez prof. Szarmacha kongresy naukowe, m.in. „Postępy w leczeniu łuszczyca ze szczególnym uwzględnieniem metod fotobiologicznych” (Gdynia, 5–6 maja 1986 roku) oraz XXIV Zjazd Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego (Gdańsk, wrzesień 1992 roku) (ryc. 1).

W latach 80. zeszłego wieku prof. Szarmach sprawował funkcję konsultanta regionalnego w dziedzinie dermatologii. Został ponadto posłem na Sejm IX kadencji (1985–1989), gdzie był członkiem Komisji Nauki i Postępu Technicznego, a także X kadencji (1989–1991), podczas której był przewodniczącym Komisji Zdrowia.

W latach 1988–1991 uczestniczył w pracach Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Stopni i Tytułów Naukowych, Komisji Leków przy Ministrze Zdrowia oraz Zespołu Krajowego ds. Monitorowania Niepożądaných Objawów Polekowych. W 2007 roku został mianowany honorowym członkiem prestiżowego Towarzystwa Badań Naukowych Sigma Xi.

Za aktywność naukową, organizacyjną i dydaktyczną prof. Henryk Szarmach był wielokrotnie odznaczany: Krzyżem Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Partyzanckim, Medalem Zwycięstwa i Wolności, Medalem za Zasługi dla Polskiej Dermatologii (1995), dwukrotnie Medalem Edukacji Narodowej, a także nadanym przez premiera honorowym tytułem „Weterana Walk o Wolność i Niepodległość Ojczyzny”.

Profesor Henryk Szarmach odszedł nagle 20 października 2020 roku. Do końca swoich dni prowadził praktykę dermatologiczną, udzielał porad kombatanom, recenzował liczne artykuły i podręczniki, utrzymywał stały kontakt z Kliniką Dermatologii, Wenerologii i Alergologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, interesując się jej rozwojem, zawsze życzliwy i gotowy do pomocy.

Ze smutkiem żegnamy wybitnego Lekarza, Profesora, Nauczyciela Akademickiego i oddanego Przyjaciela.

Panie Profesorze, na zawsze pozostanie Pan
w naszej pamięci!

W imieniu zespołu pracowników Katedry
i Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii
Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego
prof. Roman J. Nowicki

Rycina 1. Zjazd PTD, Gdańsk 1992 rok